

Subiecte abordate în cadrul Mesei rotunde din data de 6 iunie 2023, referitoare la exercitarea profesiei de moașă și accesul femeilor la serviciile medicale pre și post-natale și de planificare familială

În data de 6 iunie 2023 la sediul instituției Avocatul Poporului a avut loc o Masă rotundă la care au fost prezenți reprezentanți ai autorităților și ai mai multor ONG-uri, respectiv: Asociația Moașelor Independente, Asociația E-Romnja, Centrul Filia, Ministerul Sănătății, Casa Națională de Asigurări de Sănătate (CNAS), Institutul Național de Sănătate Publică și dl. Dr. Iosif Niculescu, medic specialist obstetrică-ginecologie. Din partea instituției Avocatul Poporului au participat dl Zsolt Molnar, Adjunct al Avocatului Poporului, și dna. Delia Dumitru, consilier.

Subiectele abordate în cadrul acestei prime întâlniri au fost următoarele:

1. Restrângerea nejustificată prin Normele Metodologice *privind exercitarea profesiei de asistent medical generalist, de moașă și de asistent medical în regim independent*, aprobate prin Ordinul ministrului sănătății nr. 1.454/2014 ("**Normele**"), a serviciilor medicale care pot fi prestate de moașe în baza OUG nr. 144/2008 *privind exercitarea profesiei de asistent medical generalist, a profesiei de moașă și a profesiei de asistent medical*;

Asociația Moașelor Independente a apreciat că Normele contrazic și limitează serviciile medicale prevăzute de OUG nr. 144/2008. Potrivit Normelor, o mare parte din acestea nu pot fi exercitate decât în mod condiționat de prezența și/sau la prescripția unui medic, fapt ce afectează grav independența profesiei de moașă.

De exemplu, OUG nr. 144/2008 prevede că moașele furnizează servicii ca: diagnosticarea sarcinii, supravegherea sarcinii normale, efectuarea examinărilor necesare pentru supravegherea evoluției sarcinii normale, îngrijirea și asistarea mamei în timpul travaliului și monitorizarea stării fătului în utero, prescrierea sau consilierea privind examinările necesare celei mai timpurii diagnosticări posibile a sarcinilor cu riscuri, asistarea nașterii normale inclusiv, la nevoie, efectuarea epiziotomiei și în cazuri de urgență practicarea nașterii în prezentație pelviană. Conform legii, aceste activități se exercită cu asumarea responsabilității moașei privind planificarea, organizarea, evaluarea și furnizarea serviciilor. În schimb, Normele prevăd că monitorizarea gravidei cu risc și a lehuzei, monitorizarea stării fătului, asistarea nașterii normale se pot face numai la prescripția și în prezența unui medic.

Singurele servicii ce se pot exercita **autonom** și care se regăsesc atât în ordonanță, cât și în Norme, sunt: a) monitorizarea sarcinii și îngrijirea pacientelor pe perioada nașterii și lehuziei și b) consiliere, planificare familială și educație a gravidei și a familiei cu privire la sarcină, naștere, lehuzie.

2. Necesitatea completării exprese a listei furnizorilor de servicii medicale prevăzuți de Legea nr. 95/2006 cu profesia de moașă licențiată, astfel încât pacientele să poată beneficia de decontarea din Fondul Național Unic de Asigurări Sociale de Sănătate a serviciilor de îngrijiri medicale/de sănătate pe care le oferă moașa licențiată;

3. Imposibilitatea moașelor și a asistenților medicali de a avea parafă, deși legislația îi obligă pe aceștia să o aplice pentru toate serviciile prestate;

Menționăm că o serie de prevederi legislative (OUG nr. 144/2008, Normele, Statutul din 2009 al Ordinului Asistenților Medicali Generaliști, Moașelor și Asistenților Medicali din România - **OAMGMAMR**, Codul din 2009 de etică și deontologie al asistentului medical generalist, al moașei

și al asistentului medical din România) consacră dreptul și obligația aplicării parafei pentru toate serviciile efectuate de asistenții medicali și de moașe, aplicarea parafei angajând răspunderea profesională pentru activitatea prestată. Cu toate acestea, nu am identificat un model al parafei profesionale care să fi fost adoptat de Consiliul Național al OAMGMAMR, ca anexă a Statutului OAMGMAMR, astfel cum prevede Codul de etică la art. 59.

4. Numărul redus de moașe cu drept de liberă practică la nivel național, deși prezența acestora în special în comunitățile defavorizate sau izolate, este necesară;
5. Lipsa de atractivitate a înscrierii la facultățile de moașe, determinată și de faptul că spitalele publice nu angajează moașe întrucât în Ordinul Ministerului Sănătății nr. 1224/2010 *privind aprobarea normativelor de personal pentru asistența medicală spitalicească* nu este prevăzut în normativele de personal pentru asistența medicală spitalicească niciun post de moașă;
6. Numărul redus de medici de obstetrică-ginecologie care se află în contract cu CNAS (circa 600 la nivel național), fapt ce limitează accesul femeilor la serviciile medicale specifice din cauza costurilor foarte mari practicate de clinicile/cabinetele private;
7. Necesitatea decontării avortului la cerere pentru categoriile vulnerabile, în Parlament fiind depusă o propunere legislativă în acest sens (L255/2023) pentru modificarea și completarea Legii nr. 95 din 14 aprilie 2006 privind reforma în domeniul sănătății și a Legii drepturilor pacientului nr.46 din 21 ianuarie 2003.

Conform proiectului, decontarea avortului la cerere se face pentru sarcinile rezultate din infracțiuni sexuale cu privire la care s-a depus o plângere penală, sarcinile la minore și sarcinile apărute la persoanele fără venituri sau asistate social.

Precizăm că în data de 30.05.2023 Senatul României a respins propunerea care a fost trimisă camerei decizionale – Camera Deputaților.

8. Subraportarea de către spitalele de stat a cererilor de avort refuzate de medici, fenomenul fiind des întâlnit în multe județe, și imposibilitatea întocmirii unor evidențe în acest sens;
9. Avortul medicamentos care nu se practică decât în puține spitale publice, fiind necesară o instruire mai amplă a medicilor de specialitate în acest sens. Menționăm că în adresa nr. 1709/1069/31.05.2023 Ministerul Sănătății a indicat că circa 80% din avorturile la cerere se fac medicamentos, conform unei proceduri standardizate;
10. Centrul Filia a arătat că mulți medici și spitale refuză să efectueze avorturi la cerere pentru pacientele de peste 16 ani în lipsa acordului părinților, deși legea nr. 95/2006 prevede expres la art. 661 că acordul părinților nu este necesar pentru minorii care au împlinit vârsta de 16 ani;
11. Un proiect de ordin al Ministerului Sănătății este în curs de elaborare, acesta având ca obiect reorganizarea serviciilor de planning familial, urmând a fi redactate și protocoalele pentru contraceptive;

12. S-au luat măsuri pentru alocarea de fonduri pentru dotarea a 119 cabinete de planning familial, fiind depuse deja 83 de dosare, și pentru derularea unor programe de educație pentru sănătate mai ales în zonele vulnerabile și de perfecționare a personalului medical din aceste cabinet;
13. Accesul dificil al pacienților la contraceptive, Ministerul Sănătății nealocând de mulți ani fonduri în acest sens. Menționăm că în adresa nr. 1709/1069/31.05.2023 Ministerul Sănătății a confirmat că în ultimii ani, inclusiv în 2023, nu au fost alocate fonduri bugetare și nu au fost inițiate procedurile de achiziții, dar că achiziționarea de contraceptive va avea bază legală în condițiile prevăzute de legea nr. 95/2006.

Astfel, propunem efectuarea unor noi demersuri prin redactarea unor adrese către:

I. Ordinul Asistenților Medicali Generaliști, Moașelor și Asistenților Medicali din România (OAMGMAMR) pentru a ne comunica: motivele pentru care aceste profesii se află în imposibilitatea practică a obținerii parafei și modalitatea de soluționare urgentă a acestei probleme, având în vedere că, potrivit Codului din 2009 de etică și deontologie, Consiliul Național al OAMGMAMR are competența de a adopta modelul parafei profesionale, și pentru a preciza dacă OAMGMAMR eliberează sau urmează să elibereze membrilor săi un document distinct/formular tipizat care să precizeze codul parafei atribuit acestuia, cod care conform legii este identic cu numărul înscrierii în Registrul unic al asistenților medicali generaliști al moașelor sau al asistenților medicali.

II. Ministerul Sănătății pentru a ne comunica un punct de vedere legat de necesitatea:

- modificării Normelor în urma analizării punctuale și atente a observațiilor de ordin juridic expuse de Asociația Moașelor Independente în adresa înregistrată la instituția Avocatul Poporului nr. 13393/2023;
- completării Ordinului Ministerului Sănătății nr. 1224/2010 *privind aprobarea normativelor de personal pentru asistența medicală spitalicească (...)* în sensul includerii posturilor de moașă în normativile de personal pentru asistența medicală spitalicească;
- inițierii de către Ministerul Sănătății a unei propuneri de completare a Legii nr. 95/2006 în sensul includerii exprese a profesiei de moașă licențiată în lista furnizorilor de servicii medicale.